

HIGIENOS INSTITUTO
VISUOMENĖS SVEIKATOS TECHNOLOGIJŲ CENTRAS

**SU SVEIKATOS PRIEŽIŪRA SUSIJUSIOS
INFEKCIJOS EUROPOS ILGALAIKĖS GLOBOS
ĮSTAIGOSE.**

2022 m. Lietuvos duomenų tarpinė ataskaita

Vilnius

2022

Ataskaita parengta vadovaujantis bendradarbiavimo su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru (ECDC) tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Sveikatos apsaugos ministro 2015 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. V-341 „Dėl bendradarbiavimo su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru tvarkos aprašo ir atstovų, atsakingų už bendradarbiavimą su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru, sąrašo patvirtinimo”

Parengė:

Vida Taškūnienė, Augustė Šalnaitė, dr. Rolanda Valintėlienė

1. Įvadas

Nuo 2008 m. Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro iniciatyva pradėtas vykdyti „Su sveikatos priežiūra susijusios infekcijos Europos ilgalaikės globos įstaigose“ projektas (angl. Healthcare associated infections in European long-term care facilities, toliau – HALT), kurio metu vykdyti trys infekcijų paplitimo tyrimai. Higienos institutas yra nominatas HALT atstovu Lietuvoje. 2022 m. buvo inicijuotas bandomasis sergamumo hospitalinėmis infekcijomis ilgalaikės globos įstaigose tyrimas, kuriame pakviestos dalyvauti 9 Europos šalys, taip pat ir Lietuva. Projekto pagrindiniai vykdytojai (koordinatoriai): Belgijos sveikatos institutas „Sciensano“ (angl. Belgian institute for health „Sciensano“) ir Agenzia Sanitaria e Sociale Regionale Emilia-Romagna (Italija).

2. Uždaviniai

1. Nustatyti, koks procentas globos namų gyventojų per metus neįgyja nei vienos infekcijos, koks procentas įgyja vieną, dvi, tris ar daugiau infekcijų.

2. Įvertinti mirtingumą, susijusį su globos namuose įgytomis infekcijomis.

3. Įvertinti sergamumą infekcijomis globos įstaigose vienerių metų laikotarpiu ir palyginti su vidutiniu Europos Sąjungos sergamumu.

Tyrimo rezultatus numatoma panaudoti kaip parametrus nustatant infekcijų naštą ilgalaikės globos įstaigose nacionaliniu ir Europos lygmeniu, vertinant infekcijas įgijusių gyventojų skaičių per metus ir negalios pakoreguotus gyvenimo metus (angl. Disability adjusted life years – DALY).

3. Metodika

Planuota tyrimo imtis Lietuvoje - 250 ilgalaikės globos įstaigos gyventojų. Tuo tikslu tyrimui atrinktos 5 Lietuvos ilgalaikės globos įstaigos, savanoriškai sutikusios dalyvauti projekte: VšĮ „Senevita“, Ilguvos socialinės globos namai, Dotnuvos slaugos namai, Strėvininkų socialinės globos namai ir Prūdiškių socialinės globos namai,

Duomenys renkami naudojant tris klausimynus:

1. *Įstaigos klausimynas* – renkami bendri įstaigos duomenys (lovų skaičius, įstaigos tipas, tam tikri indikatoriai) tyrimo pradžioje (2022 m. sausio mėn.).
2. *Įstaigos gyventojų klausimynas* – renkami duomenys apie pacientą, rizikos veiksnius, Covid-19 ligą, vakcinaciją tyrimo pradžioje (2022 m. sausio mėn.).
3. *Infekcijos klausimynas* – pildomas kiekvienai naujai infekcijai (duomenys renkami 1 metus) tyrimo metu – renkami duomenys apie infekciją, sukėlėjus bei jų atsparumą antimikrobiniam vaistams (Lietuvoje duomenys renkami nuo 2022 m. sausio 17d. iki 2023 m. sausio 16d.).

Duomenis renka įstaigos darbuotojai (paskirtas gydytojas, infekcijų kontrolės specialistas, slaugytoja ar kt.), bendradarbiaudami su Higienos instituto atstovais. Higienos institutui perduodami duomenys yra patikrinami ir pateikiami vykdytojams. Duomenų kokybės užtikrinimui praversti globos įstaigų atstovų mokymai ir vykdomos nuolatinės konsultacijos.

4. Rezultatai Lietuvoje

Pateikiami tarpiniai rezultatai, kuriuose pristatomi Įstaigos gyventojų klausimyno duomenys.

Į tyrimą įtraukti 368 gyventojai. Tarp jų beveik po lygiai buvo moterų ir vyrų (1 lentelė). Didžiausią grupę sudarė iki 65 metų amžiaus tiriamieji.

1 lentelė. Demografinis tiriamųjų pasiskirstymas

	Tiriamųjų skaičius	%
Lytis		
Moterys	188	51,1
Vyrai	180	48,9
Amžius		
<65	222	60,3
65-69	43	11,7
70-74	31	8,4
80-84	21	5,7
75-79	20	5,4
85-89	17	4,6
90-94	12	3,3
95-99	2	0,5
Iš viso	368	100,0

Vertinant rizikos veiksnius (2 lentelė), nustatyta, kad, pagal gebėjimą judėti, tarp tiriamųjų daugiausia buvo vaikštančiųjų (84,8%), 55,2% neturėjo orientacijos sutrikimų, 34,5% turėjo problemų su šlapimo ar išmatų nelaikymu, invazinių priemonių naudojimo paplitimas buvo labai nedidelis (3 asmenys turėjo šlapimo takų kateterį, niekas neturėjo kraujagyslinių kateterių).

Tyrimo pradžioje buvo registruotos gretutinės ligos, kaip rizikos veiksniai. Tarp 368 tiriamųjų 177 (t.y. 48,1%) nebuvo nustatyta jokių gretutinių ligų (3 lentelė). Kitiems, vertinant sveikatos būseną, dažniausiai buvo registruotas širdies nepakankamumas (17,7%), demencija (15,2%) ir periferinės kraujotakos ligos (13,6%).

2 lentelė. Rizikos veiksnių paplitimas (n=368)

Rizikos veiksniai	Tiriamųjų skaičius	%
Judėjimas		
Vaikštantys	312	84,8
Judėjimas vežimėlyje	34	9,2
Prikaustyti prie lovos	22	6,0
Orientacijos sutrikimai		
Nebuvo	203	55,2
Nesunkūs	41	11,1
Vidutinio sunkumo	67	18,2
Sunkūs	57	15,5
Šlapimo/išmatų nelaikymas		
Ne	241	65,5
Taip	127	34,5
Šlapimo kateteris		
Ne	365	99,2
Taip	3	0,8
Kraujagyslinis kateteris		
Ne	368	100,0
Gretutinės ligos		
Miokardo infarktas	7	1,9
Širdies nepakankamumas	65	17,7
Periferinės kraujotakos l.	50	13,6
Smegenų kraujotakos l.	15	4,1
Demencija	56	15,2
Lėtinės plaučių l.	16	4,3
Opaligė	8	2,2
Kepenų pakenkimai	15	4,1
Diabetas	23	6,3
Paralyžius	17	4,6
Inkstų pažeidimai	6	1,6
Lėtinės šlapimo takų l.	14	3,8
Vėžiniai susirgimai	16	4,3
Sisteminės ligos	8	2,2